

DEL 1. VA- POLICY

Vatten- och avloppspolicyn (VA-policyn) syftar till att beskriva strategiska vägval för hantering av VA-frågor för att nå en hållbar VA-sektor på Åland. Den utgör därmed underlag för kommande planering och beslut i VA-frågor för VA-huvudmännen, kommunerna och landskapsregeringen. VA-policyn tillsammans med VA-översikten utgör grunden för utformning av VA-åtgärdsplanen.

Innehåll

1	Miljö, hushållning och kretslopp.....	3
2	Organisation och ansvar.....	3
3	Information och kommunikation.....	4
4	Samhällsplanering.....	4
5	Ekonomisk hållbar utveckling.....	5
6	VA inom verksamhetsområde.....	6
7	VA utanför verksamhetsområde	7
8	Utbyggnad av allmänt VA.....	8
9	Dagvatten.....	9
10	Nöd- och reservvatten samt beredskap	10
11	Brand- och släckvatten	11

1 Miljö, hushållning och kretslopp

- 1.1 VA-sektorn ska arbeta aktivt för att kretsloppsanpassa sina VA-system och uppkomma restprodukter utifrån konceptet cirkulär ekonomi.
- 1.2 VA-sektorn ska arbeta aktivt för att minska användning av hushållsvatten i alla led.
- 1.3 Alla skyddsvärda vattenområden för vattenförsörjningen ska skyddas och skyddsåtgärderna ska tydligt informeras till allmänheten.
- 1.4 Bräddningspunkter för orenat avloppsvatten ska placeras och utformas så att de inte påverkar känsliga vattenmiljöer och människors hälsa.
- 1.5 Renat avloppsvatten ska vara möjligt att använda som bevattningsvatten.
- 1.6 Minska energiförbrukning och öka energieffektivisering.
- 1.7 Klimatneutral VA-verksamhet.

2 Organisation och ansvar

- 2.1 Samtliga aktörer inom VA-sektorn ska aktivt samarbeta och söka kostnadseffektiva VA-lösningar.
- 2.2 Det ska finnas gemensamma ändamålsenliga nyckeltal för den åländska VA-verksamheten.
- 2.3 VA-anläggningar såsom verk, reservoarer, pumpstationer, ledningsnät och mätare ska digitaliseras för att effektivisera, förenkla och öka nyttan för brukare, personal och beslutsfattare.

- 2.4 I tillsyn av VA-verksamhet prioriteras yt- och grundvattentäkter, potentiella vattentäkter och att gällande skyddsbestämmelser uppfylls och efterlevs.
- 2.5 Det ska finnas gemensamma enhetliga rutiner för prövning, tillsyn och uppföljning av VA-installationer för den åländska VA-verksamheten.
- 2.6 Vattenproduktion och -distribution ska vara offentligt ägda eller ägda av brukarna.

3 Information och kommunikation

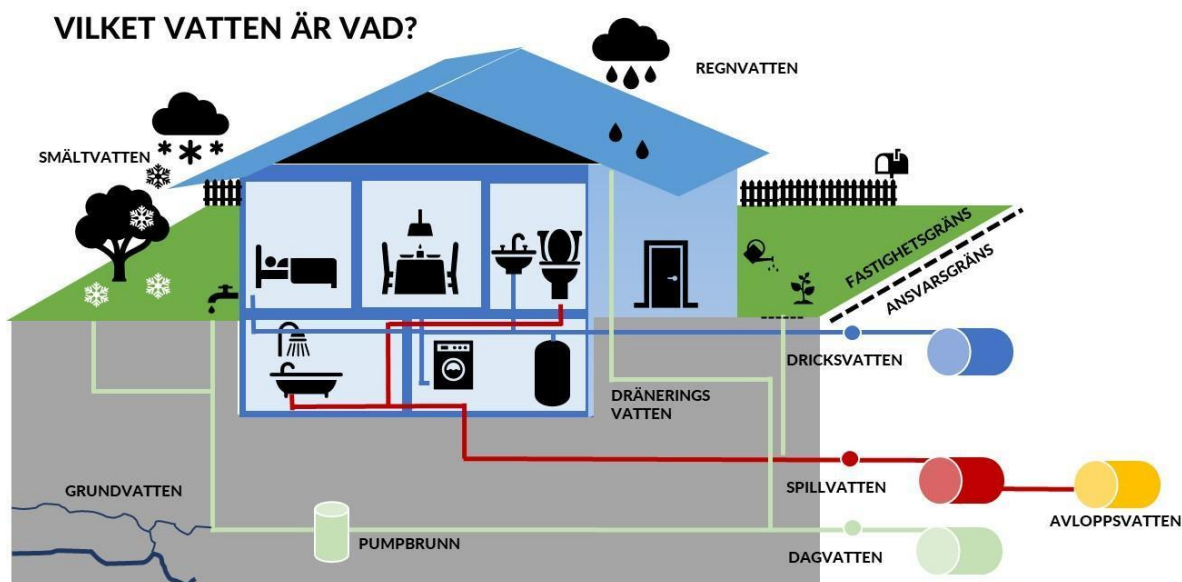
- 3.1 VA-plan Åland ska tydligt kommuniceras till politiker, samarbetspartners och invånare.
- 3.2 VA-sektorn ska ha en transparent verksamhet vars information ska finnas öppen och tillgänglig.
- 3.3 En positiv attityd och förståelse för vattenskyddsfrågor och hållbara VA-lösningar ska uppnås genom aktiv kommunikation och utbildning.
- 3.4 VA-sektorn ska verka för att en gemensam VA-rådgivning initieras.

4 Samhällsplanering

- 4.1 VA-planering och övrig samhällsplanering ska vara samordnade både på kommunal och övergripande nivå.
- 4.2 Planering av VA-infrastruktur ska beakta effekten av klimatförändringen.
- 4.3 Vid planläggning ska lämpliga områden reserveras för vattenskyddsområde, omhändertagande av dagvatten och utjämningsbassänger för bräddvatten från avlopps nätet.

4.4 VA-plan Åland ses över och uppdateras minst vart fjärde år.

4.5 Vid utbyggnad och förnyelse av VA-nätet beaktas såväl vatten- som avloppsledningar samt övrig samhällsteknik och vice versa.

5 Ekonomisk hållbar utveckling

5.1 VA-sektorns definition av hållbar ekonomi är att samtliga utgifter och intäkter är i ekonomisk balans nu och för framtiden.

5.2 VA-taxor ska vara transparenta och reflektera VA-sektorns verkliga kostnader inberäknat fasta kostnader, rörliga kostnader samt miljö- och resurskostnader.

5.3 Fasta och rörliga avgifter ska spegla kostnadsstrukturen för tillgången till allmänna VA-tjänster till fastigheten. Differentierade VA-taxor kan tillämpas för styrning till mer kostnadseffektiva, hälsomässiga eller mer miljövänliga VA-lösningar.

5.4 Særtaxor och skattefinansierad VA-infrastruktur kan tillämpas i undantagsfall där det är nödvändigt för allmänintresset.

- 5.5 Justering av VA-taxor ska vara skäliga, kontinuerliga och förutsägbara. Beslut om justering av VA-taxor ska ske årligen.
- 5.6 Principer för anslutningsavgifter ska vara likvärdiga på hela Åland.
- 5.7 Gemensamma principer för avskrivningstider ska gälla inom VA-sektorn.
- 5.8 Tillsyn och handläggning av VA-ärenden ska huvudsakligen vara ekonomiskt självbärande.

6 VA inom verksamhetsområde

6.1 Allmänt VA

- 6.1.1 Allmänt VA ska ha ett godkänt verksamhetsområde.
- 6.1.2 Det ska finnas kapacitet för att täcka behovet av dricksvatten idag och i framtiden.
- 6.1.3 Det ska finnas kapacitet för att täcka reningsbehovet av avloppsvatten idag och i framtiden.
- 6.1.4 VA-ledningsnätet ska underhållas och förnyas kontinuerligt för en hållbar vatten- och avloppsförsörjning.
- 6.1.5 Trycket på vattenledningsnätet ska vara minst 3 bar (kilostryck), vid storförbrukning får ej uttag genomföras så att trycket i ledningsnätet går under 4 bar.
- 6.1.6 Vid anslutning av andra än hushåll till allmän avloppsledning ska avloppsvattnets innehåll ligga inom på förhand fastslagna gränsvärden.
- 6.1.7 VA-sektorn ska sträva till likvärdiga anslutningsvillkor till VA-nätet.
- 6.1.8 Bostäder och fritidshus med enskilt avlopp inom allmänt VA-verksamhetsområde ska anslutas till det allmänna VA-nätet.

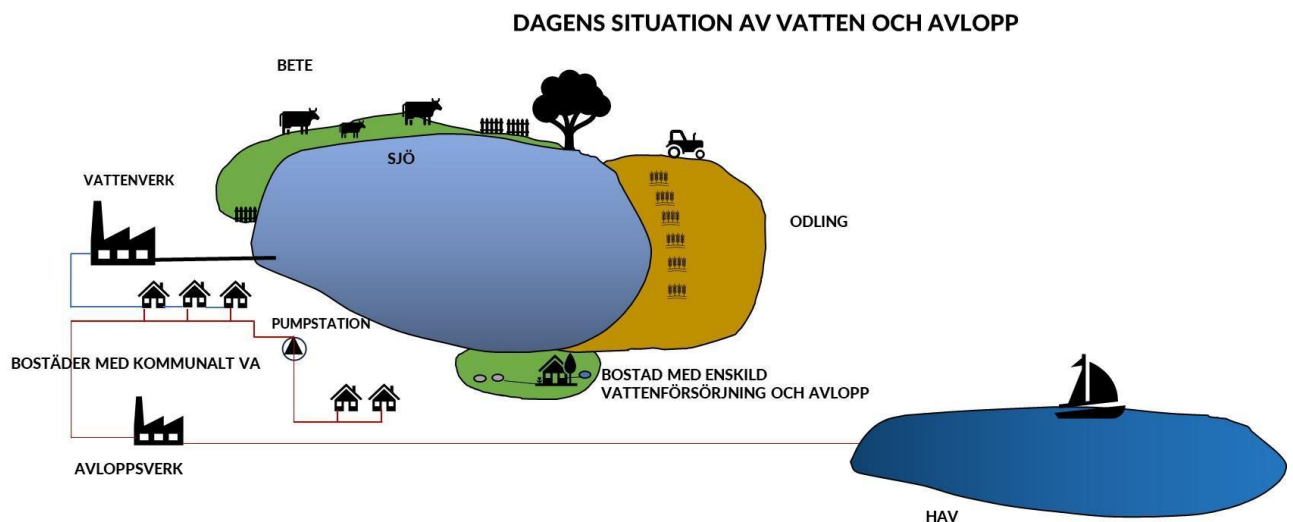
6.2 Enskilda VA-lösningar

- 6.2.1 Vid inkoppling av vatten ska byggnaden ha en godkänd avloppslösning.
- 6.2.2 Enskilda avlopp inom verksamhetsområde som inom 3–10 år kommer ingå i allmänt VA ska det ställas krav på åtgärder beroende på status och ålder på befintliga avloppslösning.
- 6.2.3 Enskilda VA-lösningar som finns inom ett vattenskyddsområde så tillåts endast slutna system.
- 6.2.4 Enskild vattenförsörjning inom verksamhetsområde kan godkännas med förutsättning att vattenkällan har dricksvattenkvalitet och inte påverkar närområde negativt.

7 VA utanför verksamhetsområde

7.1 Gemensamhetsanläggningar för vatten och avlopp

- 7.1.1 VA-huvudman ska ha uppsatta grundvillkor för när byggnation av gemensamhetsanläggningar (GA) bör anläggas utanför allmänt VA-verksamhetsområde.
- 7.1.2 VA huvudman ska genom rådgivning och uppmuntran till enskilda fastighetsägare främja bildandet av GA i områden med samlad bebyggelse och bristfällig VA-försörjning.

7.2 Enskilda VA-lösningar

- 7.2.1 Vid inkoppling av vatten ska byggnaden ha en godkänd avloppslösning.**
- 7.2.2 VA-huvudmän ska samverka med prövnings- och tillsynsmyndigheter för att alla enskilda avlopp (EA) och enskild vattenförsörjning ska vara godkända.**
- 7.2.3 Tillsyn och åtgärder av enskilda avlopp ska prioriteras utifrån:**
- områdets skyddsbehov, t.ex. vattenskyddsområde.
 - recipientens status och känslighet
 - avstånd till recipient
 - avstånd till allmänt VA-verksamhetsområde
- 7.2.4 Projektörer, anläggningsentreprenörer och slamtömmare ska vara certifierade eller uppvisa motsvarande kompetens.**
- 7.2.5 Regler och principer kring EA ska vara enhetliga över hela Åland.**
- 7.2.6 För godkänd enskild vattenförsörjning utanför verksamhetsområde så ska vattenkällan ha dricksvattenkvalitet och inte påverka närområde negativt.**

8 Utbyggnad av allmänt VA

- 8.1 Inom VA-verksamhetsområden ska VA-nätet dimensioneras så att den befintliga och framtida fysiska planeringen kan anslutas.**
- 8.2 För områden med GA där ett övertagande av anläggningen kan bli aktuell ska den övertagande VA-huvudmannens krav på funktionalitet, utformning och tillgänglighet vara uppfyllda.**
- 8.3 I samband med översyn av kommunernas VA-åtgärdsplaner ska VA-verksamhetsområdets geografiska utsträckning ses över inklusive behovet av att inkludera nya områden.**

- 8.4 Utvecklingen av den allmänna VA-försörjningen ska baseras på en sammanvägd prioritering av hälso nytta, miljö, ekonomi samt beredskap.
- 8.5 VA-huvudman ska tydligt kommunicera vilka VA-alternativ berörda fastighetsägare har inom och utanför VA-verksamhetsområde innan exploatering påbörjas.
- 8.6 Särskilda övergångsbestämmelser ska gälla i områden som idag har godkända GA men som i framtiden kommer att ingå i allmänt VA-område.
- 8.7 Övergångsbestämmelser ska finnas för EA i områden som planeras bli allmänna VA-verksamhetsområden.
- 8.8 Avloppstillstånd för EA ska ske inom ett år från det att det är möjligt att ansluta till allmänt VA-anläggning.
- 8.9 Enskilda avlopp inom verksamhetsområde som inom 3–10 år kommer ingå i allmänt VA ska det ställas krav på åtgärder beroende på status och ålder på befintliga avloppslösning.

9 Dagvatten

- 9.1 Dagvatten ska ses som en estetisk, ekologisk och hydrologisk resurs. Öppna och gröna lösningar som synliggör dagvattenhanteringen ska anläggas när det är ekonomiskt, estetiskt och ekologiskt lämpligt.
- 9.2 Dagvattenhantering ska finansieras av fastighetsägarna.
- 9.3 Dagvattenhanteringen ska vara utformad och dimensionerad för att minska på föroreningar och översvämningsrisker. Hanteringen ska vara långsiktigt hållbar både ur flödes- och förorenings synpunkt och hanteringen ska ske så nära källan som möjligt. Prioritetsföljd för hantering:
 - 1. LOD (lokalt omhändertagande av dagvatten)
 - 2. infiltration

3. fördröjning
4. avledning

- 9.4 Dagvatten får ej ledas till avloppsnätet utan ska behandlas separat.
- 9.5 Huvudman för avloppshantering ska ha ett övergripande ansvar för uppföljning och förebyggande arbete gällande inläckage i avloppsnätet.
- 9.6 Ansvarsfördelningen för dagvattenhantering ska definieras i lagstiftning.
- 9.7 Skyfallsberedskap motsvarande minst 100-årsregn ska eftersträvas i dagvattensystem.

10 Nöd- och reservvatten samt beredskap

- 10.1 För alla områden med allmän dricksvattenförsörjning ska en nödvattenplan finnas och vara känd för alla berörda.
- 10.2 Reservvatten ska finnas för samtliga invånare på Åland vid störningssituationer i dricksvattenförsörjningen.
- 10.3 Det ska finnas reservvattenförsörjning för att säkerställa tillgång till dricksvatten vid störningar.
- 10.4 Skyddet av Ålands Vattens vattentäkter ska prioriteras eftersom de är utsedda för vattenförsörjning i beredskapssyfte.
- 10.5 Det ska finnas beredskap avseende utrustning, personal (jour) och kompetens för händelse av driftstörning i den allmänna VA-försörjningen.
- 10.6 Allmänna VA-anläggningar ska säkerställas så att funktionen bibehålls vid extrema väderförhållanden (nederbörd, havsnivå, grundvattennivå, temperaturförändringar m.m.).

10.7 Vattenreningsverk och avloppsreningsverk ska ha tillgång till reservkraft.

10.8 Avloppspumpstationer vid känsliga recipienter ska ha tillgång till reservkraft.

11 Brand- och släckvatten

11.1 På det allmänna dricksvattennätet får sprinklersystem inte anslutas. Undantag kan ges i särskilda fall.

11.2 Där det är möjligt ska vattenverk tillhandahålla vatten för brandsläckning. Brandvattenuttag ska ske inom gränserna för vattenverkets distributionskapacitet.

11.3 Brandposter och dricksvattenförsörjning ska anpassas till varandra genom samplanering med räddningsmyndigheten.

11.4 Begränsa och förhindra att miljöfarliga föroreningar från farliga utsläpp, bränder och olyckor når vattenskyddsområde, vattentäkt eller dagvattensystem.